

A „KÉT OROSZLÁN”

Budapesten örvendetesen szaporodnak az oroszlánok. Elsősorban a kőoroszlánok. Eleven oroszlán van az állatkertben is vagy 6—7 darab, azután a Lánchid oszlopán is van négy, de kőből. Két ércoroszlán vigyáz az Országház főkapujára. Az új honvédelemkéket is díszíti egy-egy kőoroszlán. A Tisza-szobron is van egy. De amelyikről most szó lesz, az a két kőoroszlán, amely nevet adott annak az öreg, sárga, meglehetősen dísztelen háznak, mely a Kálvin ér és a Ráday ucca sarkán áll immár 120 esztendő óta.

Arról van szó, hogy a város rendet akar csinálni az oroszlánok között és túl akar adni ezen a vén, egyemeletes házban; el akarja cserélni a református eklézsia Lónyay uccai gimnáziumával, hogy aztán a református egyház hatalmas palotát építhessen a helyébe; egy olyan palotát, amelynek Kálvin téri frontja a református templomtól a Ráday uccáig terjedne. (A közbeeső Rottenbiller-házat már régebben megvásárolta az egyház.) Ha a főváros és az eklézsia megegyeznek a cserében, akkor az új építkezésekkel kapcsolatban meg akarják oldani az egész Kálvin tér rendezésének a kérdését is; aminek csakugyan itt lenne már az ideje, mert a Kálvin téri közlekedés olyan, hogy a rendőrön kívül csak a jó Isten érzi a testi épségét annak a gyalogos embernek, aki a templomos oldalról a Kecskeméti ucca oldalára akar átmenni.

Forgalom dolgában mindig frekventált hely volt a Kálvin tér; frekventált hely volt már abban az időben is, mikor még Széna térnek hívták. Nyolc ucca öntötte erre a térre az embert, lovat, szekeret. A Szeged, meg Temesvár felől jövő kocsik a XVIII. század végén és a XIX. század elején itt tartották stációt, mielőtt a Kecskeméti kapun át bementek a Belvárosba. Éppen azért a Széna tér környéke tele volt híres, sőt hirhedt kocsmákkal, szállókkal és vendéglőkkel. Lesték, várták az idegent, mint pók a legyet. A szállók között a legnevezetesebb a „Két Pistoly”, meg a „Két Oroszlán” volt. A Két Pistoly, — melyet valamikor főként a gazdag bánáti disznókereskedők kultiváltak, — ott állott, ahol most a Pesti Hazai Takarékpénztár nagy palotája áll, a Nemzeti Múzeum szomszédságában.

A rozszant, földszintes Két Pistolyt aztán elseperte a fejlődés, meg a haladás a föld színéről. A másik híres szálló, amelyet főként a környékbeli nemesség vett igénybe: a Két Oroszlán. A Két Oroszlán multja legalább kétszáz esztendő. Hogy kezdettől fogva kocsmá volt-e vagy sem, azt idáig nem tudták kideríteni a történettudósok. Annyi azonban bizonyos, hogy mikor Conty Lipót Antal olasz eredetű híres kőfaragó, — akiről uccát neveztek el Pesten, — éppen kétszáz esztendővel ezelőtt 1300 magyar forintért eladja ezt a házat, már akkor Két Oroszlánnak hívták. Ez a Két Oroszlán nevű ház aztán kis változtatással azonnál strázsált az akkor még Soroksári uccának nevezett Ráday ucca sarkán, ahogy Conty ura motthagya. Ez az öreg ház tanúja volt annak, hogy a kis, faluszerű Pestből mikép lett népes, hatalmas, gazdag Pest. Látta leomlani a város falait, meg a Kecskeméti kaput, hogy ne álljanak többé útjában a fejlődésnek és a haladásnak.

A Két Oroszlán már élt, mikor még hírehamva se volt a Ferencvárosnak és mikor még szántóföldek, kerte kiterültek el a mai Józsefváros hátán. A Múzeum körút akkor még Ország út volt és a Kálvin tér, melyet azelőtt Széna térnek neveztek, a szérús kertje volt Pestnek. A pesti gazda itt rakta boglyába kaszálója termését, a szénát, mert a magisztrátus a szalmát, szénát és egyéb könnyen gyuladó holmit kitiltotta a belső városból. A református templom helyén volt akkoriban nagy temető. De mikor 1738-ban grasszált a pestis, akkor a járványos betegség halottait nem ebbe a temetőbe temették, hanem a városfalon kívül, a Bástya ucca vonalában, a város árkában jelölt ki pestis-temetőt a nemes tanács. Mikor aztán 1741-ben elmúlt a pestisveszedelem, a pestis-temetőt lövöldévé alakították át.

A XIX. század elején már négy oroszlános-ház egyszíntű Pesten. Mindmegannyi

szálló, meg kocsmá. A Soroksári uccában volt a *Két Fekete Oroszlánhoz* címzett vendéglő. A szomszédságában volt a *Két Arany Oroszlánhoz* címzett kocsmá és a Lipótvárosban a Váci út közepén állott a *Barna Oroszlán*. De a leghíresebb, a legnevezetesebb oroszlános ház mégis a *Két Oroszlán* volt, melynek a mai Kálvin térre szolgált a kopuja, Ez a Két Oroszlánhoz címzett ház híres mulató és bálozó etablissementje volt már a legrégebb idők Pestjének is, de a hatvanas-hetvenes esztendőben híresség és népszerűség dolgában már lepipálta úgy a *Két Pistolyt*, mint a *Zrinyit*. A Két Oroszlán 1816-ban kapta a mai formáját; tizenhat lakószobája és hatalmas istállója volt. A lótartó pestiek; a négylovas fogaton járó környékbeli nemes urak, lókupecsek és zsokek azért keresték fel szívesen a Két Oroszlánt, különösen lóversenyek, országos vásárok és egyéb nagy csődületek idején, mert lónak, hintónak nagyon alkalmas kvártélyá volt a Két Oroszlán. Amellett jó bora is volt mindig a vendéglősnek; cigányért sem kellett a szomszédba menni és lóverseny, meg nagyvásár idején folyt a bor, szólott a muzsika és forgott a kártya.

A főváros 1879-ben vette meg a Két Oroszlánt. Nem az egész házat, csak tizenegy—tizenhatod részét 50 és félezer forintért. A tulajdonjog harmadrésze magánkézen maradt. Mivel azonban a városatyá urak nem tartották a főváros méltóságához illőnek, hogy olyan nagy hejehujákat csapjanak a városi házban, ennél fogva később megvette a város az egész házat és 1882-ben beszüntette a kocsmát és a vendéglőt. Összevissza százezer forintjába került a városnak az egész Két Oroszlán, amelyet most el akar cserélni a református eklézsia Lónyay uccai gimnáziumának a palotájával. Ha nyélbe ütük a cserét, akkor eltűnik a föld színéről Pest fejlődésének egy öreg, rozszant tanúja, de legalább az a hasznunk lesz belőle, hogy a Kálvin tér arculata is remélhetőleg rendezesebb lesz, mint most és talán megpróbálják észszerűbbé, logikusabbá és kevesebb veszedelemmel járóvá tenni a Kálvin tér forgalmát.

Pásztor Mihály